

de voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	IB/2002/18981		
Onderwerp		Doorkiesnummer	
Schriftelijk overleg Taskforce Rekenschap			

1. Inleiding

U hebt mij in kennis gesteld van de behoefte binnen de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen enkele vragen en opmerkingen aan mij voor te leggen over mijn brief van 9 april 2002 ter aanbieding van het rapport van de Taskforce Rekenschap "Kwetsbaarheden bekostiging onderwijs" en de beleidsreactie daarop. In bijlage 1 bij deze brief beantwoord ik, mede namens mijn ambtsgenoot van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de mij gestelde vragen.

Naast de concrete beantwoording van de vragen wil ik in deze brief graag van de gelegenheid gebruik maken om op drie onderwerpen afzonderlijk wat uitvoeriger in te gaan. Het betreft:

- reden en doel van de aanpak intern onderzoek bij de instellingen voor BVE, HBO en WO;
- procesbeschrijving/tijdplanning van het onderzoek;
- de relevante feiten en signalen uit de afgelopen jaren ("feitenoverzicht").

2. Reden en doel van de aanpak intern onderzoek bij de instellingen voor BVE, HBO en WO

In mijn brief van 4 maart jl. en de brief van 12 maart jl. van mijn ambtgenoot van LNV en mij aan de Tweede Kamer heb ik aangegeven wat de reden voor en het doel van het onderzoek zijn. In de kern is de reden dat de in februari 2002 bij enkele HBO-instellingen geconstateerde onregelmatigheden de goede naam van het HBO en het vertrouwen in deze sector hebben geschaad en dat in de publieke beeldvorming dit ongewild op de sectoren BVE en WO afstraalt. Er is toen - d.m.v. de aanpak intern onderzoek - gekozen voor een krachtige aanpak om ongewilde negatieve imagovorming te voorkomen en ontstane negatieve imagovorming te herstellen. Alle instellingen zijn d.m.v. deze aanpak in de gelegenheid om hun wijze van omgaan met de gebruiksruijme van de bekostiging te melden. Tevens biedt deze aanpak de instellingen een beheersbaar en bestuurlijk kader om eventueel misbruik of oneigenlijk gebruik te melden.

De keuze voor deze aanpak intern onderzoek is gemaakt tegen de achtergrond van de mijns inziens niet wenselijke alternatieven van een forensisch (dus intensief en langdurig) onderzoek over de volle breedte van de drie velden aan de ene kant en aan de andere kant een aanpak waarbij uitsluitend wordt gereageerd op binnenkomende signalen over fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik.

Graag benadruk ik dat de gekozen bestuurlijke aanpak tegelijkertijd waarborgen omvat voor onafhankelijkheid en volledigheid betreffende de controle op alle instellingen. Ik licht dat toe.

In de eerste plaats zal de Algemene Rekenkamer een review van het proces en de uitkomsten daarvan geven. De Rekenkamer zal in dit kader, maar ook op basis van het verzoek van uw Kamer, eigen onderzoek kunnen doen. Voorts is het van belang erop te wijzen dat de departementale Accountantsdienst in het kader van deze aanpak en in het kader van het vervolg daarop drie soorten onderzoek zal doen. Het eerste type onderzoek beoogt de validiteit van de beantwoorde vragenlijsten te bewerkstelligen en betreft in ieder geval ook steekproeven bij die instellingen die geen bijzonderheden hebben gemeld bij het invullen van de vragenlijsten. Het tweede type onderzoek beoogt het feitelijk vaststellen van eventuele onregelmatigheden bij instellingen ten aanzien waarvan naar aanleiding van de ingevulde vragenlijsten twijfel bestaat, dan wel dat de instelling zelf onregelmatigheden heeft gemeld. Het derde type onderzoek maakt deel uit van de aangekondigde revitalisering van de ATC-cyclus (Accountability, Toezicht en Control), in het kader waarvan een aanscherping en intensivering van de controle van alle instellingen past. Aan die aangescherpte en geïntensiveerde controle zullen alle instellingen in de komende periode onderworpen worden.

3. Procesbeschrijving en tijdplanning van het intern onderzoek

In de kern kan het proces van het intern onderzoek als volgt worden beschreven:

- De vragenlijsten zijn op 12 maart 2002 aan de instellingen gezonden
- De beantwoording dient binnen zes weken plaats te vinden.
- Na binnenkomst van de ingevulde vragenlijsten checken de velddirecties (BVE, HBO en WO) op volledigheid en juiste ondertekening.
- Daarna voert de Accountantsdienst een proces van verificatie en validatie van het ontvangen materiaal uit. Doel: bepalen van de betrouwbaarheid en volledigheid van het ontvangen materiaal. Bij twijfel vindt aanvullend onderzoek plaats. Daarnaast wordt steekproefsgewijs ook onderzoek gedaan bij instellingen die geen bijzonderheden hebben gemeld, dit met het oog op het bewerkstelligen van de validiteit van de aanpak.
- Vervolgens pleegt de directie Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) een juridische toets. Het betreft een inhoudelijk oordeel over de beantwoording van de vragen, met het oogmerk om vast te stellen wat groen, rood of oranje is. Groen: niet in strijd met letter of geest van de wet. Rood: wel in strijd met letter of geest van de wet. Oranje: onduidelijk of wel of niet in strijd met letter of geest van de wet.
- De onafhankelijke Commissie van Deskundigen geeft een advies aan de minister over de bevindingen van de directie WJZ en over de categorie "oranje". De commissie krijgt overigens alle onderzoeksresultaten, dus ook die van de categorieën groen en rood.
- Op basis van mijn bevindingen uit het voorgaand beschreven proces en op basis van het advies van de Commissie bepaal ik mijn standpunt betreffende de te volgen handelwijze ten aanzien van individuele instellingen en rapporteer ik de Kamer.
- Uiterlijk zes weken daarna publiceert de Algemene Rekenkamer zijn rapport behelzende de door mij gevraagde review en de resultaten van het door de Kamer verzochte onderzoek.

Alle vragenlijsten zijn op tijd ontvangen. Op dit moment is

het beoordelingsproces in de fase van de verificatie en validatie door de Accountantsdienst. Wat betreft de tijdplanning kan ik melden dat ik - zoals ik heb aangegeven in het Algemeen overleg op 19 en 20 maart jl. - uitga van rapportage aan de Kamer over de resultaten van de aanpak intern onderzoek in september 2002. Een precieze planning is daarvoor echter niet te geven, omdat niet exact is te bepalen wat het tijdsbeslag per fase zal zijn. Wel ben ik mij er terdege van bewust - zonder op enigerlei wijze af te doen aan mijn actieve inzet in dezen - dat zorgvuldigheid en precisie in de aanpak en beoordeling in deze fase meer gewicht in de schaal moeten leggen dan snelle voortgang alleen. Daar komt ook bij dat mijn inzet erop gericht is om zo spoedig mogelijk een totaalbeeld te geven van de bevindingen van het onderzoek, omdat een goede beoordeling van onderdelen het best kan plaatsvinden vanuit kennis van het geheel.

4. De relevante feiten en signalen uit de afgelopen jaren

In de vragen wordt wederom aandacht besteed aan een onderwerp dat wij in het Algemeen Overleg en in het plenaire debat uitvoerig hebben besproken: alle relevante feiten en signalen uit de afgelopen jaren m.b.t. fraude en oneigenlijk gebruik, in vraag 8 aangeduid als "feitenoverzicht vanaf de start van deze kabinetsperiode". De motie Hamer c.s (28 248, nr.7) heeft hierop betrekking. Ik hecht eraan in deze brief afzonderlijk op dit onderwerp in te gaan. Ik heb in het plenaire debat aangegeven deze motie te zullen uitvoeren. Teneinde daarover mogelijke misverstanden te vermijden, is het van belang te melden dat de motie impliceert dat ik de Algemene Rekenkamer alle door de Rekenkamer gevraagde informatie zal geven, daaronder vanzelfsprekend begrepen alle mij bekende relevante feiten en signalen, maar dat ik niet in staat ben om zonder gerichte vragen van de Rekenkamer te bepalen wat ik tot een dergelijk feitenoverzicht zou moeten rekenen. Gelet op de herhaald daarover gestelde vragen vanuit de Kamer, heb ik de Rekenkamer verzocht dit onderdeel van zijn werkzaamheden zoveel mogelijk in de tijd naar voren te halen. Ik zal het materiaal dat ik ter zake aan de Rekenkamer geef ook ter beschikking stellen voor informatie aan de Kamer.

5. Aanbevelingen Taskforce

In de vragen wordt ook ingegaan op mijn voornemen zeer spoedig een deel van de voorstellen van de Taskforce door middel van een wetsvoorstel over te nemen. Gevraagd wordt waarom ik hiermee niet wacht totdat de Algemene Rekenkamer aan u heeft gerapporteerd. Ik constateer echter dat de Taskforce voor de korte termijn een aantal aanbevelingen doet die, los van de

uitkomsten van het onderzoek bij de instellingen, nu al kunnen worden overgenomen, omdat ik ze zie als 'no-regret' maatregelen, die in ieder geval genomen moeten worden. Juist daarom kunnen deze maatregelen naar mijn mening niet wachten.

6. Ten slotte

Als bijlagen voeg ik bij deze brief, naast de beantwoording van de gestelde vragen (bijlage 1), ook ter informatie de brief aan de instellingen betreffende het proces van de aanpak intern onderzoek (bijlage 2) en de opdrachtbrief aan de Commissie van deskundigen (bijlage 3)

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)